Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го СЕРПНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 8, 1985 No. 150. VOL. XCII.

ЗАЯВА

Коментувати щось надруковане у „Вістях з України" це все одно, що доводити запеклому злодієві неморальність привласненого чужого. Але, щоб припинити кривосуди, ми мусимо дещо прокоментувати.

Опублікована у „Вістях з України" ч. 28 за липень 1985 року стаття „Прозріння" свідчить про новий етап „роботи" цієї кузні фальшивок. Цей етап почався з надрукування в каґебівському листку фіктивного інтерв'ю з українським політв'язнем І. Сокульським, де останній нібито каявся перед КҐБ. Тому, що це фіктивне інтерв'ю не було викрито, метод пройшов атестацію. І наступним кроком є стаття „Прозріння" (характерно, що фікцію про Сокульського та фікцію про Ю. Шухевича оприлюднено під однаковою назвою — „Прозріння"). Остання стаття це маневр для припинення братозахисної кампанії на Заході. Нам абсолютню ясно, що опубліковані у „Вістях з України" уривки, нібито писані рукою Ю. Шухевича, — це підробка, про що і сповіщаємо українську громаду. (Викласти наші міркування детально значить навчити КҐБ робити фальшивки без огріхів. Тому ми утримуємось від деталів).

2-го серпня 1985 року

Колишні в'язні ҐУЛаґу
Ніна Строката
Святослав Караванський

Проф. Пріцак доповідав на конґресі у Копенгаґені

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — У днях від 29-го липня до 2-го серпня відбувся у місті Гельсінґер біля Копенгаґену, Данія, 6-ий Міжнародний конґрес саґознавців. Конґрес почався прийняттям у королеви Данії Марґарети II.

Саґи — це літописи — повісті про дії та подвиги старих скандинавців у ранньому середньовіччі. Їх рукописи дійшли до нас тільки у відписах з XIII до XУ століть; тому походження того високомистецького жанру остається по сьогодні загадкою в історії людства.

У саґах є чимало відомостей що відносяться до Київської Руси, бо ж старі скандинавці, яких українські джерела називають варягами, часто служили як дружинники та державні діячі українських князів.

Тому, працюючи над походженням Руси, проф. Омелян Пріцак поширив свої досліди на середньовічну Скандинавію та її писані джерела. Якраз другий том „Походження Руси", який готується до друку, присвячений саґам, як історичному джерелові. Минулого грудня німецькі скандинавісти запросили проф. Пріцака подати висліди своїх дослідів. Він виступав у п'ятьох німецьких університетах. Тоді теж керівники конґресу саґознавців запросили його взяти участь у тому зібранні науковців.

Наголовок доповіді проф Пріцака: „Походження староскандинавських саґ та їх вартість як історичне джерело". Текст доповіді появиться друком у протоколах конґресу.

Вийшли спомини про концтабори

Вінніпеґ, Ман. — Накладом Комітету Українських Політичних В'язнів (КУПВ) в Канаді появилися спомини „За ґратами і дротами націонал-соціялістичної Німеччини" авторства д-ра Михайла Марунчака.

В книзі описано зустріч з чеськими політичними в'язнями на Панкраці в Празі, як також поліційні практики ґестапо на Бредавер вулиці. До споминів включено мапу німецьких концентраційних таборів в Україні, яких нараховано в 1942 році понад 30. Найгустіша сітка була на правобережжі України. З уваги на те, що спомини перевидано з нагоди 40-річчя звільнення з нацистських тюрем і концтаборів, попереджено видання окремим вступом п. н. „Політично нескапіталізований розділ історії". В ньому обговорено причини, чому так мало появилось видань про перебування українських політичних в'язнів в німецьких концентраційних таборах. Видання можна замовити безпосередньо у видавництві КУПВ, адресуючи: Committee of Ukrainian Political Prisoners, 418 Averdeew Ave., Winnipeg, Man. R2W 1V7. Ціна з пересилкою 3 доляри.

Як сказано в цьому виданні Комітет Українських Політичних В'язнів підготовляє до друку збірник документів та спогадів про німецькі концентраційні табори з нагоди 40-річчя розвалу Третього Райху. Листування спрямовувати на повищу адресу.

Естонські втікачі щасливо дісталися до Швеції

Стокгольм, Швеція. — Шведська газета „Свенска даґбляден" інформує, що два естонці після 17-денного перебування в дорозі з Кольського півострова перейшли кордон Швеції.

Молоді втікачі, 25 і 28 років, розповіли репортерам шведської газети про себе, але просили не називати їх прізвищ і не фотографувати.

Родом вони з Естонії, втечу на Захід плянували на протязі багатьох років. Приблизно місяць тому вони прибули поїздом до Мурманська на Кольському півострові, де знаходиться найбільша совєтська база підводних човнів.

„Ми вибрали Кольський півострів не випадково, бо там найменше місцевих жителів. Совєтські громадяни, що живуть поблизу кордону, зобов'язані доносити про кожного приїжджого", — сказав один з втікачів.

Маючи при собі лише компас, льорнету і запас продуктів на 12 днів — останні п'ять днів вони нічого не їли — втікачі вирушили на Захід, пробираючись через заборонену зону. Йшли вони лише вночі, а вдень спали, ховаючись у корчах.

Їм неодноразово доводилося лягати на землю і ховатися в корчах від патрульних гелікоптерів. А одного разу вони навіть мусіли змайструвати пліт, щоб переправлятися через бурхливу ріку, ширина якої досягала милі.

До фінляндського кордону вони йшли 17 днів. „Ми підійшли до фарми, розміщеної коло озера, і зрозуміли, що ми у Фінляндії, — сказав один з втікачів. —У Совєтському Союзі колгоспникам заборонено жити коло кордону".

Фінляндський фармер

(Закінчення на стор. 3)

ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА

Ню Йорк (В.К.). — У суботу, 13-го липня ц.р., від год. 11-ої ранку до 5-ої пополудні у приміщенні Українського Православного Культурного Центру в Бавнд Бруку, Н. Дж., відбулося друге з черги засідання Ділового комітету для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні. Діловий комітет — це частина Крайового Громадського Комітету для Відзначення Християнства в Україні, який включає також Почесну Президію, Президію, різні комісії і секретаріят. На засіданні був присутній голова Президії д-р Юрій Старосольський і брав активну участь у нарадах.

Засідання відкрив і ним проводив д-р Юрій Солтис, голова Ділового комітету, а протокол з попереднього засідання, яке відбулося 1-го червня ц.р. у митрополичій палаті Владики Стефана Сулика у Філядельфії, прочитав д-р Петро Стерчо. Після виміни думок і деяких уточнень протокол був прийнятий.

На засіданні були обговорювані різні справи ще з попереднього засідання і деякі нові. Між попередніми була справа секретаріяту. Основуючі збори громадських організацій вибрали секретаріят як орган Президії, а Діловий коміет залишився без секретарів. Тому, що Президія засідає рідше, як Діловий комітет, попереднє засідання постановило, що секретаріят буде виконувати свої функції для Президії і для Ділового комітету. На цих засіданнях був також зроблений розподіл праці секретарів: інж. Юрій Базилевський і о. Андрій Партикевич — англомовні секретарі, Корнель Василик та інж. Олексій Шевченко — україномовні та протоколярні секретарі, а д-р Василь Калинович — екзекутивний секретар.

Питання назви Комітету було також предметом дискусії бо назва, яку було заглньо прийнято на основуючих зборах у Філядельфії і яку не продискутовано, була — Крайовий Комітет для Відзначення Тисячоліття Християнства в Україні. Тому на цьому засіданні було кілька суґестій, наприклад додати Всегромадський Комітет з огляду на те, що Комітет творять всі українські організації в ЗСА. Була також думка, щоб назва включала слова у З'єднаних Стейтах Америки та інші. Остаточно було рішено, що точну назву вирішить пленарне засідання, компетентний орган для цієї справи.

Після виміни думок засідання потвердило попередню постанову, щоб у серпні скликати пленарне засідання цілого комітету для вирішення дуже важливих справ як плян праці комітету, проєкт правильника та інші організаційні справи, а дату цього засідання встановлять голова Президії і голова Ділового комітету.

В часі цих дебат на залю засідання прибув Блаженніший Митрополит Мстислав, член Почесної Президії, який привітав зібрання і висловив свою радість, що Діловий комітет користає з приміщень УПКЦентру. Він подав кілька своїх завваг відносно праці комітету тепер і в майбутньому, як також загально про саме відзначування великої річниці Тисячоліття Хрищення України, головно у ЗСА. При тому він також згадав, що Об'єднання Православних Сестрицтв заплянувало поставити пам'ятник свв. Володимирові і Ользі у Бавнд Бруку. Присутні з Президією на чолі привітали Блаженнішого Митрополита, який був деякий час присутній на засіданні.

Досить обширно засідання обговорило пляни праці комітету, які були виготовлені комісіями: організаційною, імпрезово - мистецькою, публічних зв'язків, фінансовою і зібрані в одну цілість головою Ділового комітету. Після довшої дискусії і додатків засідання прийняло „рамовий" плян праці Ділового комітету. Також була мова про правильник комітету. Поодинокі голови комісій подавали ще додаткові пояснення і дальші пропозиції відносно праці їх комісій.

Засідання прихильно поставилося до пропзиції Надії Комарницької — МкКон-

(Закінчення на стор. 3)

Парафія в Чикаґо приготовляє однотижневий фестиваль

Чикаґо. — Українська католицька церква св. Йосифа при 500, Норт Камберленд аве., знову влаштовує свій традиційний фестиваль, який відбудеться тут від середи 21-го до вівтірка 26-го серпня ц.р.

Щовечора від 7-ої до 10-ої години гратимуть оркестри до танців, як також будуть гри, забави, виграші і етнічні страви для дітей і дорослих.

Неділя, 25-го серпня — це Український День, як також і річниця парафії. В цей спеціяльний день відбудеться Служба Божа о годині 10-ій ранку, яку відправить Владика Інокентій Лотоцький. О год. 12-ій буде парафіяльний обід в церковній залі.

Отець парох Михайло Кульма запрошує усіх прибути на цей річний фестиваль парафії Св. Йосифа.

В Рочестері знов влаштовують фестиваль

Рочестер, Н.Й. (МСК). — Українська католицька церква св. Йосафата влаштовує тут щорічно величавий чотириденний фестиваль українського народного мистецтва. Цього року фестиваль відбудеться в днях 15-го — 18-го серпня та заповідається дуже імпозантно,

Цей фестиваль має уже свій розголос на протязі кільканадцятьох років поміж мешканцями Рочестеру й сусідніх міст, бо автобусами і автами приїжджають відвідувачі з Баффало, Сиракюзів, Амстердаму, щоб подивляти та насолоджуватися уркаїнським мистецтвом у всіх його видах. Мистецькі виставки, покази писання писанок, кереміка, вишивання, вибійки, а навіть роблення вареників відбуваються впродовж усіх чотирьох днів. Чисельні станки дають змову закупити мистецькі предмети, які парохіянки підготовляють до продажу і льосування. Кожного пополудня відбуваються мистецькі виступи, які мають у програмі народні танці, як рівнож кожного вечора грає інша оркестра для охочих потанцювати. Запопадливі парохіянки дбають теж про заспокоєння апетитів гостей, продають українські страви та всякого рода печиво. Можна навіть спробувати щастя у всілякого роду іграх.

В часі фестивалю в означені години зацікавлені відвідувачі можуть оглянути величаву церкву внутрі, подивляючи твір відомого архітекта Радослава Жука, який плянував цей храм. Рівночасно відбуваються пояснення обряду в англійській мові для чужинецьких відвідувачів.

ЛІВІ ЕЛЕМЕНТИ НАМАГАЮТЬСЯ ПЕРЕБРАТИ ВЛАДУ В ЛИВАНІ

Бейрут, Ливан. — Пресові агентства і кореспонденти інформують, що ліві елементи намагаються всякими способами, очевидно, з допомогою Москви і Сирії, яка служить посередником СССР на Близькому Сході, перебрати владу в свої руки, відкидаючи при тому категорично можливість співпраці з ливанцями-християнами в майбутньому формуванні державної системи.

В інтерв'ю, опублікованому в лівій газеті „Ас-Сафір" лідер мусулманів-друзів Валід Джумбалят говорить, що немає жадного вигляду і можливости компромісу з „консерватистами-християнами", навіть тими, які є тепер при владі чи творять частину ливанського війська. „Я не визнаю режиму теперішнього президента Аміна Гемаєля, — заявляє Джумбалят, — ми не маємо нічого спільного з його урядом і його системою правління державою".

Лівий фанатик далі заявляє, не скриваючись цілком з плянами, що майбутня система буде вирішена „фронтом національної єдности", тобто мусулманською міліцією і 13-ма іншими радикально-лівими малими угрупуваннями, які, як відомо, тепер покищо себе взаємно поборюють. Всі вони ведуть просирійську лінію, а деякі з них безпосередньо підлягають головному сирійському військовому командуванню, яке постачає їм зброю та інший військовий виряд, що його перед тим доставила Москва до Сирії.

Ліві угрупування відбули 6-го серпня ц.р. свою конференцію і, як інформує пресове агентство Ройтерса, створили так званий „Фронт національної єдности". Вони закликали також до тіснішої співпраці з Сирією, гострішої політики у відношенні до Ізраїля, зміни політичної системи в Ливані, відсунення від влади маронітів-християн. В нараді взяли участь також деякі поодинокі ливанці-християни, головно ті, які опонують до політики ЗСА й Ізраїля на Близькому Сході.

Вміжчасі Москва наказала Сирії передати мусулманам 50 совєтських танків, щоб тим самим скріпити їхню військову силу, а головно, щоб заохотити групу Набіга Беррі, яка виявила бажання співпрацювати у названому „фронті". Ліві плянують, очевидно, усунути від влади теперішній прозахідній уряд президента А. Гемаєля і замінити його антизахідним режимом. Тим самим Москва матиме більше впливу на події на Близькому Сході, а впливи ЗСА будуть обмежені до мінімуму.

Так принайменше міркують собі ліві сили, не знаючи, які потягнення зроблять в тому випадку ЗСА, Ізраїль і заприязнені з ними арабські держави, такі, як Єгипет, Савдійська Арабія та інші.

Представники Арабської Ліґи конферують в Марокко

Касаблянка, Марокко. — Тут зустрілося 17 представників Арабської Ліґи, яка нараховує 21 членів, на надзвичайне засідання, яке має на меті „рятувати" ту ліґу перед розбиттям. Після сорока років існування тепер арабські народи є зовсім поділені з приводу ситуації в Палестині. Зустріч в Марокко скликав король Гуссан II, але серед представників 17 арабських народів з'явилося лише вісім голів держав, включно з головою ПЛО, Ясіром Арафатом.

Якщо присутні не погодяться устійнити дату на загальну зустріч, яку вже відкладають три роки з приводу критичної ситуації серед арабських народів, політично поміркованi представники арабських держав плянують скликати окрему ад гок комісію, яка буде старатися зустрітись з тими репрезентантами арабських держав, що постійно в останніх роках абсентуються зі зустрічей Арабської Ліґи. Тут саме головну ролю відіграє Марокко і його король Гассан II, який уважається за найбільш поміркованого у своїх поглядах. Однак всі здають собі справу, що буде дуже важко узгіднити різницю ідеологічних поглядів поміж усіми членами Арабської Ліґи і тому не пророкують тій організацій доброго майбутнього.

Деякі із присутніх на цьому надзвичайному зібранні ліґи уважають, що вже запізно полагодити непорозуміння поміж арабськими народами та зібрати усіх разом, як це було завданням цієї організації, що створилася в 1945 році, саме для з'єднання усіх арабських сил. Організатори зустрічі є дуже розчаровані тим, що на неї не явився король Фал із Савдi Арабії, який вважається найбільше впливовим поміж поміркованими у своїх поглядах арабами. Вілверто бойкотують, зібрання представники Сирії, Ливану, Альжиру і Південного Ємену.

„ЧЕЛЛЕНДЖЕР" ПОВЕРНУВСЯ З УСПІШНОЇ МІСІЇ

Лос Анджелес, Каліф. — Міжпростірний корабель „Челленджер", який першого дня після запуску мав чималу проблему, коли один із трьох двигунів відмовився працювати і адміністрація полетів в Гюстоні навіть застановлялася над відкликанням корабля на землю, повернувся зі свого вісімденного, в кінці таки успішного полету довкола землі, привізши зі собою важливі, нові і цікаві, як заявили астронавти, інформації.

Астронавти Ґордон Фуллертон, Рой Бріджес, Сторі Масґрейв, Карл Гейніце, Ентоні Енґланд, Лорен Ектон, і Джен-Дейвид Барто, мусіли побороти під час лету чимало труднощів, бо крім третього, головного мотору великий телескоп, вартости 72 мільйони долярів, також кілька разів відмовлявся від послуги, але вкінці, після деякого встрявання техніків, екіпа таки змогла ним користуватися, тому полет продовжено на один день, бо первісно „Челленджер" мав приземлитись на летуській базі Едвардса в Каліфорнії в понеділок, 5-го серпня.

Астронавти пролетіли за вісім днів 3,3 мільони миль і, як заявив головний дослідник відповідальний за полет „Челленджера" Юджін Урбан, астронавти і перебуваючі на покладі корабля три лікарі перевели усі 13 експериментів, раніше заплянованих ще далеко перед полетом, виконавши на 80, з усіх 85 відсотків покладеного завдання. Він назвав полет „Челленджера" важливою і дуже успішною місією. При тому Урбан заявив, що забере ще чимало часу поки усі зібрані астронавтами інформації будуть проаналізовані компюторами, але вони напевно будуть належно оцінені зацікавленими особами. „Ми зробили деякі дуже цікаві нові відкриття, яких раніше не спостерегли астронавти", — заявив Урбан.

„Челленджер" приземлився у вівторок о год. 12:46 по полудні і, не зважаючи на спеку (96 степенів за Фаренгайтом), біля бази зібралось чимало кореспондентів і зацікавлених осіб, які через спеціяльні телевізійні камери спостерігали подивугідне прецизне приземлення міжпростірного велика.

Полет особливо зацікавив науковий світ, зокрема астрономів, бо концентрація міжпростірного корабля тим разом була покладена на досліди надземного простору. Д-р Ґінтер Брукнер, з дослідної лябораторії морської фльоти спеціяльно дякував астронавтам за подивугідне зусилля під час виконування місії. Деякі відкриття будуть справді несподіванкою для багатьох вчених.

„Ми є щасливі і задоволені з нашої місії, — заявив капітан корабля Ґ. Фуллертон і з обставин, що ми змогли приземлитись тут у Каліфорнії, а не, як передбачалось першого дня після старту, у Зараґоза в Еспанії.

Почався суд над А. Вокером

Норфок, Ва. — Тут почався процес над Артуром Вокером, членом шпигунської родини, яка продавала таємниці військово-морської фльоти ЗСА Совєтському Союзові. Це перший із чотирьох процесів у цій справі. Вважають, що шпигунська група Вокерів нанесла найбільшої школи безпеці ЗСА за останні декілька десятків років.

На суді виступала свідком агент ФБІ Беверлі Андрес. Вона розповіла, що А. Вокер спочатку заперечував свою участь у шпигунській діяльности, але після довгого допиту у ФБІ признався.

Згідно з признанням А. Вокера, він діставав від свого брата Джана Вокера двічі по 6.000 долярів: перший раз на початку 1981 року, а другий раз — у кінці 1982 року або на початку 1983 року. Адвокати А. Вокера твердять, що в цей час їх підзахисний був у відчаї від краху родинного підприємства і його братові Джанові не становило великих труднощів втягнути Артура до шпигунської діяльности.

Адвокат А. Вокера заявив репортерам, що його клієнт не є совєтським шпигуном. Він „простачок, який попався на гачок рідного брата".

Визнання А. Вокера повністю розкриває методи, якими Дж. Вокер втягнув решту членів родини і свого приятеля в шпигунську сітку.

Артур Вокер заявив на допиті у ФБІ, що його брат переховував секретні карти в стіні свого будинку. Джан розповів йому, що одного разу він навіть користувався послугами своєї матері, коли вона їздила до Европи, щоб дістати гроші від совєтського агента. Джан Вокер зробив для неї спеціяльний „грошовий пояс", в якому вона й привезла гроші.

Розкриття шпигунської сітки Вокерів уже привело до багатьох заходів щодо посилення охорони військових секретів ЗСА. Представники Пентаґону недавно заявили, що вони переводять тепер перевірку всіх осіб, які мають доступ до секретних документів і найближчим часом скоротять їх кількість з 900.000 до 450.000.

В СВІТІ

В ПІВДЕННОМУ ЛИВАНІ відбулася найбільша битва від часу відтягнення військових частин ізраїльської армії. У боротьбі брали участь ливанці, переважно мусулмани-шіїти, палестинці й інші з одної сторони і ізраїльські частини з другої. Речник ізраїльського командування, підтверджуючи правдивість інформації про зудар, заявив, що по обидвох сторонах були забиті і поранені.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II вибирається вдруге на відвідини до країн Африки, щоб там на місці з африканськими високими церковними чинниками допомогти злагіднити існуючі потреби Церкви і народу, в країнах, які голодують і терплять від інших недостач. 65-річний Папа, якого жартома журналісти називають „літаючим Папою", виїде з Ватикану 8-го серпня на відвідини сімох африканських країн на протязі 11-ох днів. Він відвідає країни з расовими проблемами на півдні і країни, які найбільше терплять від голоду. Під час відвідин Папа відбуде нараду з африканськими єпископами та візьме участь в багатьох заплянованих церемоніях.

ПОСАДНИКИ ПОНАД 100 місцевостей з багатьох країн світу, політичні лідери, парляментаристи, військові особи та звичайні туристи, у великому числі прибули до Гірошіми, японського міста, яке відродилось з попелу атомової бомби, скиненої тут під час Другої світової війни. Вони відзначали цю 40-ву річницю великої трагедії, у якій загинуло 130,000 осіб в Гірошімі і приблизно 70,000 в Наґасакі, В церемонії відзначення взяв також участь прем'єр-міністер японського уряду Ясуґіро Накасоне з багатьма членами його кабінету і ті японці, які пережили страхіття атомового вибуху. Посадник Гірошіми Такеші Аракі заявив, що ще сьогодні 40,000 дітей гинуть голодовою й іншою смертю кожного дня, а великі надпотуги — ЗСА і СССР, роздувають свої оборонні бюджети та продукують нові смертоносні нуклеарні бомби і ракети. Він закликав світ до протверезіння, а Гірошіма повинна послужити країнам пересторогою.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН обіцяв, що приспішить Конгрес в його розгляді внутрішніх справ, включно з його пляном реформи податкової системи. В 30-хвилинній конференції, першій від часу його операції, президент Реґен сказав, що підтримує компромісовий бюджет, який запропонував Конгрес минулого тижня.

ЛІКАРІ ВИЯВИЛИ, ЩО наріст, який витято з носа президента Роналда Реґена у вівторок, 30-го липня був таки злісливою раковиною, яка відома під назвою карсінома. Такі нарости бувають в осіб, які довго перебувають під сонцем. Цей вид рака не розповсюджується по тілі.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН СКАЗАВ, що програма соціяльного забезпечення повинна бути усунена з федерального бюджету. Демократи в Палаті Репрезентантів підтримують відділення цієї програми від бюджету і тому законопроєкт Президента має добрі шанси в Конґресі, який розглядатиме цю справу осінню.

ЛЕТУНСЬКІ КОНТРОЛЕРИ твердять, що існує можливість, що пілот літака Делта, який упав і згорів на летовищі Даллас-Форт Ворт, не чув інструкцій даних йому через радіо про небезпеку приземлення. Контролери уважають, що інструкції контролера пілотові літака, щоб він уважав на інший літак, могли причинитися до того, що літак попав у „вітряні ножиці" і впав в катастрофі, як відомо, згинули 133 особи.

ФЕДЕРАЛЬНА АҐЕНЦІЯ охорони довкілля у Вашінгтоні ствердила, що ріки і озера країни все ще занечищені, хоч головніші проблеми усунено. Якість води в ріках, озерах і струмках постійно кращає.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Компроміс: 967,6-більйоновий бюджет

У лютому цього року президент Роналд Реґен зголосив до Конґресу свій проєкт нового державного бюджету на рік 1985-96. Від того часу, отже протягом приблизно півроку, йшли безконечні переcправи над бюджетовими проєктами, бо поруч із проєктом президента Реґена свій інший проєкт зголосили голова республіканської більшости в Сенаті Роберт Дол та голова демократичної більшости в Палаті репрезентантів Томас О'Нілл, який у своєму проєкті пропонував усе те, на що Реґен принципово не погоджувався: зредукувати дефіцит у новому бюджеті схваленням нових податків та підвищення або збереження давніх державних дотацій на різні крайові цілі коштом радикальної редукції бюджету оборони. Майже півроку велися дебати довкола найбільшої вимоги Президента: якнайбільшої редукції видатків з прицілом на зрівноваження державного бюджету за три роки. Сам він пропонував зменшення видатків приблизно на 100 більйонів долярів.

Головну ролю в досягненні компромісу за кілька годин перед тим, як члени Конґресу роз'їхались на літні ферії, приписують голові бюджетової Комісії в Палаті репрезентантів, колишньому демократичному чорному проповідникові Вілліямові Ґреєві з Пенсильванії: його посередницький хист знайшов признання у президента Р. Реґена, і деякі коментатори твердять, цо заслуги цього конґресмена у справі схвалення нового бюджету спричиняться до зросту його поваги і значення в цілому американському муринському світі.

Розглядаючи, „хто виграв і хто програв" в цьому остаточному компромісі, найперші коментатори погоджуються, що виграв таки президент Реґен, бо в новому бюджеті немає ніяких нових податків, не порушено установи Суспільної опіки, і хоч скорочено суму на оборону, яку вимагав секретар оборони Каспер Вайнберґер, то все ж в остаточній редакції призначено на потреби оборони 302.5 більйонів дол., всупереч первісному демократичному проєктові, щоб призначити тільки 298 більйонів. Новий бюджет редукує дефіцит державного бюджету на 55 більйонів дол.

Законодавці вважають, що дефіцит у новому бюджетному році буде на 113 більйонів, тобто наполовину менший, ніж тепер. Песимісти передбачають, що дефіцит зросте до кругло 161 більйона.

Президент не потребує підписувати текст нового бюджету, якщо його не опротестовує. Але він уже заявив, що кращий такий бюджет, ніж ніякий, і що він вдоволений, що в новому бюджеті нема того, проти чого він завжди найбільше протестував: нових податків. Роналд Реґен виразно зформулював вже раз своє становище в цій справі: „Великі бюджетові дефіцити постають не тому, що народ платить замалі податки, а тому, що державний уряд видаткує більше, аніж дозволяє йому на це народ".

967,6 більйона долярів — це астрономічна сума. Щорічний державний бюджет ЗСА схоплений у грубезній книзі, в якій можуть орієнтуватися тільки нечисленні першорядні фахівці. І в новому бюджеті багато позицій ще неясні. О'Нілл заявив, що не хоче затримувати довше конґресментів, виснажених затяжним боєм за бюджет, і не хоче псувати їм настрій при схвалюванні подробиць бюджету, ті подробиці виготовлять, коли повернеться Конґрес у вересні з літніх ферій.

Ні одна совісна впорядкована родина, ба навіть ні одна відповідальна одиниця — не може жити без згори, — бодай в загальних рисах, — устійненого бюджету. Це тим паче стосується такої великодержави як ЗСА. Найпершим відгуком усіх поважних коментаторів на вістку про бюджетовий компроміс у Конґресі було вдоволення: „Слава Богу, що прийшло таки до компромісу і не стався скандал, що держава опиняється без бюджету". Найбільша перемога здорового державницького думання членів Конґресу — це свідомість відповідальности, яка тяжить на них. Схвалення щорічного бюджету — це найперший і найголовніший конституційний обов'язок Конґресу. Виконання цього обов'язку не було б можливе, якби не доведено у довгих і палких дебатах таки до компромісу. Бо без компромісу не можливе нормальне й гармонійне життя ні в одній родині, ні в одній громаді і тим більше ні в одній державі. Діставши новий бюджет, Президент зможе тепер приступити до боротьби за реформу податкової системи. Він має перед собою устійнену вже дату своєї зустрічі з Міхаїлом Ґорбачовим в Женеві. І він має перед собою найпершу й найважливішу для нього самого, для Америки і всього вільного світу справу: поворот до повного здоров'я

Михайло Кучер

КРАХ КОМУНІСТИЧНОГО МІТУ В СССР

II

Якщо СССР опанує цілий світ, совєтський „соціялізм" негайно буде зліквідований. Поки так станеться, всі геніяльні генеральні секретарі ЦК КПСС будуть словами латати совєтський соціялізм, який розлазиться на очах. Вже давно народи СССР зрозуміли, що від соціялізму і „рідної" партії неможливо сподіватись чогось доброго. Тому народи Совєтського Союзу вирішили, що треба самим зробити щось для себе. Треба думати власною головою, а не партійною. Мільйони людей почали реалізувати свої власні інтереси, зовсім не цікавлючись інтересами Союзу. Народи СССР стали об'єднаним фронтом проти соціялізму. Почалася пиятика, величезний брак у виборництві, праця для себе на державних підприємствах, крадіж „соціялістичного" майна, бо це не тільки привілей „рідної" партії, залишення праці на кілька годин без повідомлення, чорний ринок. В СССР соцілізм не потрапив перевиховати людини в соціялістичну. Економічний механізм соціялізму не зумів перетворити душу в соціялістичну. Тому Андропов вигукнув: „Товариші! Справжній розвиток соціялізму неможливий без великої праці над духовим розвитком людей". Черненко на цю тему також зробив велику доповідь.

Народи Совєтського Союзу під керівництвом „рідної" партії таки помудріли. Це признали обидва генеральні секретарі Андропов і Черненко. Люди навчилися діставати більше, а працювати менше. Андропов і Черненко, очевидно,не змовившись, одночасно перелякалися і закликали до допомоги науку: „Ми досі не вивчили докладно наше суспільство, не розкрили властиві йому закономірності, особливо економічні. Наука (совєтська) ще не дала приктичні вказівки, які відповідали б засадам і умовам розвитку соціялізму".

Черненко йде трохи далі: „партія і держава чекають від економістів, філософів, істориків, соціологів і правників вироблення надійних шляхів побільшення ефективности виробництва, дослідів безклясової побудови суспільства, інтернаціоналізації суспільного життя, проблем комуністичного виховання".

А тепер знову повернемо до міту комунізму. Гамбурзький тижневик „Ді Цайт" недавно опублікував не позбавлені цікавости відомості про настрої молоді в СССР, і то не з „маси", а про дітей номенклятури. Місце ді- „дачі" недалеко Москви, де за дротами, вартовими з рушницями і високими плотами відпочивають працівники міністерств. Вони сидять у вигідних кріслах не совєтського виробу в тіні дерев і п'ють експортову горілку, грають в карти і нарікають на своїх дітей.

— Син генерального секретаря Валентин Брежнєв був у Вашінґтоні на відвідинах совєтського дипломата і зробив неуспішну спробу залишитись у ЗСА. Про це всі говорять у міністерстві вже місяць. Це жахливо, як тільки ми дожили до такого стану і сорому?

— А що ти хочеш, Григоріє? Сьогодні від дітей можна очікувати всього.

— Всього?

— Так, усього і то найгіршого.

— Учора я врешті застав свого „подонка" вдома.

— „Подонка"? кого?

— Свого сина. Та я його спитав, що це значить? Куди ти виносиш з дому скло чеське, картини, килими та книги.

— І що він відповів?

— Продаю.

— А куди ти тратиш гроші?

— Як куди? на „Гай лайф", звичайно. (Цей американський сленґ широко вживається совєтською молоддю).

—Щоб цього більше не було.

—Буде! Я теж хочу добре жити. Я вдарив того „подонка" — сина і він вдарив мене. До того погано вилаяв англійською мовою.

— А мій? Дай мені 50 карбованців.

— Це чому?

— Як чому? Коли буде революція я спасу тебе від повішення.

— Це шантаж?

— Зовсім ні, я ленінець. В комсомолі, звідки мене вигнали, нас переконували, що ми маємо йти шляхом Леніна. Я й пішов.

— Ти ленінець, ти пішов?

— Я виконую головний заповіт Леніна — „грабуй награбоване".

Що відповів на це батько „подонка" невідомо. Партію зрештою не так турбує бажання молоді жити краще, як все сильніша тенденція звільнитися від опіки батьків і взагалі старших віком людей. Тими справами займається „Комсомольська правда". Ґазета скаржиться, що ідеологічне виховання молоді кульгає. Партія старається знайти підставу для жорстоких санкцій, які вернули б молодь у марксистську ідеологію. Совєтську молодь зовсім не цікавить справа світової революції. Молодь для партії — проблема і то складна. Зміни в СССР можливі, але не такі, яких сподівається Захід. Доба детанту дала несподівано небезпечні наслідки для СССР. За науково-технологічний поступ СССР несподівано заплатив дорогу ціну, але не у „твердій" валюті. На теоретично безхмарному небі комунізму з'явились хмари, які віщують

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Барагура

ХРЕСТ І МЕЧ

„Був би нікчемний нарід, коли б не шанував своїх героїв, своїх вояків"...
Патріярх Йосиф І.

Отець д-р І.(Сидор) Нагаєвський, „Спогади польового духовника", Видавництво „Українська книжка", Торонто 1985, вісімка, сторінок 185, мистецьке оформлення (обкладинка) Л. Палій.

Поруч праці шефа штабу Української Дивізії „Галичина" німецького майора Вольф-Дітріха Гайке, що в німецькому оригіналі має наголовок „Sie wollten Freiheit" („Вони хотіли волі"), а в скороченому українському виданні „Українська Дивізія 'Галичина'", „Спогади польового духовника" авторства о. д-ра Ісидора Нагаєвського є вартісним вкладом в літературу про це з'єднання, яке стало зав'язком Української Національної Армії.

Спогади о. Нагаєвського є своєчасним виданням з уваги на неперебірливу нагінку совєтсько-жидівського антиукраїнського фронту проти цього з'єднання, єдиною ціллю якого було вибороти волю своєму народові. Спогади о. Нагаєвського є доповненням книжки майора В.Д. Гайке, який писав свою працю з точки зору військовика, професійного штабового старшини-фахівця. Отець І. Нагаєвський пише свої спогади зі становища українського патріота, теолога під кутом християнської віри й релігії та християнської філософії й етики. Автор покликується на св. Письмо й на теологічні авторитети- вселенські собори, папів, Отців Церкви, між ними на Слугу Божого Митрополита Андрея й Патріярха Йосифа І., які, хоч осуджують війни, пролив крови й жорстокості збройних конфліктів, що їх ведуть поневолювачі з еґоїстичних мотивів і з імперіялістичних спонук, то допускають війни в обороні своєї батьківщини й народу перед загрозою окупації ворогом.

Автор не обмежується до холодного, суворо-інтелектуалістичного підходу, до зовнішнього спостерігання й реалістичного зображування та характеристики вояків Дивізії й їхньої участи в бойових акціях Другої світової війни, як це зробив майор Гайке, який не знав психіки української людини й вояка-рядовика й якому чужий був світогляд, життєва філософія, вартости й ідеали, а навіть щоденний побут, у якому зріс і виховався український вояк-рядовик.

Отець Нагаєвський знає досконало, доглибно, в нюансах усі тайники душі відданих під його духовну опіку вояків Дивізії. Він був самовидцем, свідком і учасником подій, зв'язаних із Дивізією, від її вишколу в Гайделяґрі, почерез трагічний своїм героїзмом бій під Бродами, (хоч з незалежних від автора причин — неполадки з німецькими військовими чинниками, загроза запроторення до Дахав, нове службово-душпастирське відрядження [illegible] о. Нагаєвський не зміг брати участи в брідській баталії), до ліквідації цього унікального з'єднання після перейменування його на І Дивізію Української Національної Армії під українським командуванням аж до капітуляції, перебування в таборах полонених і до переїзду в різні країни поселення у вільному світі.

Отець Нагаєвський був учасником боїв дивізійників, хоч, як духовник, не брав у битвах активної участи зі зброєю, бо його озброєнням був не меч, а хрест, найсильніша зброя людини, якій не дорівнюють ніякі бомби, ракети, чи космічні споруди. Але о. Нагаєвський був присутній на полі бою, виносив під гродом ворожих куль ранених бійців, сповідав, причащав і миропомазував їх на дорогу до вічности, закривав їм повіки й оплакував смерть молодих ідейних людей, які „життя поклали за друзів своїх". І ці моменти сповіді дивізійників, чи то під час вишколу, чи на постою, під час боїв, чи через розстріляння в наслідок нерозсудливого й сліпого розуміння німцями зламання військової дисципліни, давали о. Нагаєвському змову вникнути в найглибші, найінтимніші тайники душі українського вояка, який „вдягнув військову уніформу не лиш для оборони Божих прав України, але також для оборони загальнолюдської християнської ідеї перед наступом большевицького безбожництва".

Варто б живучим дивізійникам вияснити справу таємного загину майора Дмитра Палієва. Майор Гайке неясно пише про його пропажу. Раз згадує, що поляг у брідському кітлі, то знову, що загинув у невідомих обставинах. Отець Нагаєвський висловлює правдоподібний здогад, що Д. Палієва потаємно наказав розстріляти командир Дивізії ген. Фрайтаг, з яким Паліїв, як ідеологічно-політичний речник Дивізії, мав часті конфлікти й Фрайтаґ не любив його. А що ген. Фрайтаґ, колишній поліційний старшина, був людиною емоційно й психічно незбалансованою (покінчив самовбивством), він часто допускався жорстоких вчинків. На думку о. Нагаєвського про можливість розстріляння Д. Палієва з на-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО ГАРВАДСЬКИЙ ПРОЄКТ

Реакцію вільного українського світу на проголошений проф. Омеляном Пріцаком у пресі Гарвадський проєкт можна в загальному поділити на кілька головних виявів.

Найбільшу групу творить мовчазна частина нашої громади,яка так чи інакше реаґує на згаданий проєкт та більше чи менше згідна підтримати його, але не вважає сесбе компетентною забирати публічно голос на зборах, чи на сторінках преси. Залишаються ще представники громадського й вкінці найбільш компетентного в тій справі наукового сектора, яким належить слово. Дотепер представники громадського сектора забрали в тій справі більше голосу, як з наукових кіл. Дехто апріорно й безкритично приймає згаданий проєкт, бо він вийшов з кулуарів Гарварду. Звичайно, важко дискутувати з людьми, які вважають Гарвард своїм фетишом. До речі згадати про тих, які чесно, явнославно говорять і пишуть про це в дусі конструктивної критики згідно з науковою й національною совістю, щоби причинитися до корисного діла. Є ще й такі які, не маючи цивільної відваги виступати публічно чи говорити просто в очі, стріляють з-за плота, встромлюють ножаку в спину та збувають усе надроблюванням мін.

Немає сумніву, що сама ідея ревіндикації духових надбань русько-українського національного колективу з грабіжницьких рук захланного узурпатора в принципі є добра й заслуговує на всебічне попертя зі сторони як українського наукового світу, так і всієї нашої громади з нагоди відзначування 1000-ліття. В ім'я правди треба ствердити, що не лише довкола згадано проєкту, але й у самому українському Гарварді існує контроверсія, яка наказує бути обережним і дмухати на зимне. Бо деякі публікації, видані тим середовищем, є далекі до наукової правди й національної гідности (наприклад, насвітлювання проблеми антів, Київської Руси, особи Шевченка, Грушевського), що створює недовір'я серед наших людей. Дальше, в надрукованій на сторінках „Свободи" й „Амереики" статті п.н. „Чому корпус досекулярної творчости?" автор майже ґльорифікує інші народи, понижаючи при тому свій власний нарід і свою мову, що спровокувало листи до редакції у тій справі(„Прохання до людей доброї волі" Л. Цегельської та „Чи справді мова селян" д-ра І. Леська („Свобода"з 18-го і 26-го квітня ц.р.). Якось уже так склалося, що я, вживаючи запозичений від І. Франка О.Пріцаком вислів „гавкаю" з приводу деяких важніших недомагань в нашій науці. Один добродій, який нахвалился мені, що він також був запрошений з доповідю на семінар в українському Гарварді (нагадується поетове „А я в попа обідала - сирітка сказала),сказав мені з східною усмішкою, що я знаний зі своїх писань „проти Пріцака". Я йому відповів, що пишу не „проти Пріцака", лише виступаю проти деяких його поглядів з позицій наукового об'єктивізму, підписуючися під своїми статтями й беручи відповідальність за написане, як годиться кожній чесній людині.

Уважаю що, сам плян Гарвадського Проєкту вимагає своєрідного передагування в дусі актуальних постулятів, якщо він має сповнити всеціло своє завдання. Вітаючи в принципі ревіндикаційну концепцію в аспекті увіковічених на письмі наших духових вартостей, загарбаних захланним північним сусідом, питаємо — чому ограничуватися всеціло лише до досекулярної творчости, коли є багато дечого, що було б доцільно видати зі секулярної? Пекучим постулятом нашого часу є видання історичної синтези русько-української бувальщини від палеоліту до вчорашнього дня включно, яка була б останнім словом науки на сучасному етапі дослідів. На базі співпраці церковних і світських чинників при колективному авторстві належало б опрацювати історію мартирології українських Церков та питання патріярхатів української православної й католицької Церков у цілому контексті історично екклезіястичної канонічної проблематики. Чергове завдання - монографічне опрацювання життя й діяльности Митрополита Андрея Шептицького, його гідного наслідника, безкомпромісового подвижника Церкви й народу, Патріярха Йосифа, та Митрополита Мстислава, що своїм надзвичайним організаційним хистом і працею причинився вельми до ренесансу Української Православної Церкви на чужині. Компетенції церковних чинників при опрацюванні даної тематики можуть бути розділені й на кола світських дослідників. Це ж наша спільна справа русько-українського християнізму. Геополітично-культурні й екклезіологічні аспекти положення Руси-України й її Церкви між Орієнтом і Окцидентом при візантійських впливах і нашому окциденталізмі це також вдячна тема до опрацювання. Доба князя Володимира й його особа вимагають окремої монографії в дусі наукового об'єктивізму й релігійно-конфесійної терпимости, особливо тепер, в часі можливої співпраці компетентних чинників українських Церков. Ще раз і ще раз треба наголосити конечність опрацювання генези й розвитку Київської Руси в світлі старого науко-

(Закінчення на стор. 3)

О. Луцьків

ДЕНЬ У ЧИГИРИНІ

(Уривок із спогадів)

Починався соняшний літній ранок, коли я заїхав до мого приятеля, чигиринського вчителя. Це була моя перша поїздка до Чигирина. По дорозі в пам'яті вихрились радісні і сумні спогади з прочитаних книг про цю славну і безталанну столицю Гетьманської України.

Після широго привітання і милого прийняття, мій приятель охоче погодився показати мені Чигирин.

День лише почався. На обрії ще місцями не зникла ранкова синь. Ласкаве літнє тепло повільно заповняло простори навколо нас, а ми по крутій стежці вже піднімались на Гетьманську гору.

Згори виднілась дорога з селянськими возами, що їхали на базар до Чигирина. Це було ще перед примусовою колективізацією українського села. Спокійно мінялися кольори на річні Тясмин, і хвилі повільно котились до далекого Дніпра. По берегах зеленіли високі трави та очерети.

Гетьманська гора — це руїни козацької фортеці, а разом з цим і козацької слави. Рештки кам'яних стін пообростали травою та мохом, залишаючись й надалі переконливими мовчазними свідками грізних козацьких боїв за вільне українське життя.

На середині гори залишилась незруйнованою козацька криниця, викладена великим камінням і наповнена свіжою водою, яку й досі люди, що живуть під горою, беруть для пиття. Сама українська земля допомогала козакам, постачаючи їх свіжою водою, коли вони під час ворожих облог тут зручно відбивали напади.

Приятель рукою указав глянути згори на те місце, де глибока улоговина в землі. Вона почалась на горі і рівною стежкою діійшла аж до Тясмина. Таке провалля в землі мене здивувало, але я не міг догадатись, чому це так сталось. Та приятель, не чекаючи на моє запитання, пояснив, що це був підземний потайний прохід із фортеці до Тясмина, по якому козаки під час ворожої облоги водили до річки напувати коней. Скільки тут втрачено тяжкої праці, щоб продовбати такий довгий тунель?! Це був величезний трудовий героїзм трудеників-козаків, які збудували цю таємну оборонну споруду.

Ми ще довго ходили по горі, мовчки вдивляючись у степову далечінь. І в моїй уяві швидко проминали барвисті образи козаків у боях із турками, татарами, поляками і росіянами.

Коли вже перейшло за обідню пору, ми спустилися з гори до громадської їдальні на вулиці імени Богдана Хмельницького. За обідом у розмові знову ми вернулись у Гетьманську Україну. Приятель оповідав різні місцеві напівлеґенди і леґенди про Богдана Хмельницького, а згодом перевів розмову на особливо трагічну любов України у гетьмана Петра Дорошенка.

Після обіду ми вирішили пройтися по місту. Йшли широкою вулицею, напевно ширина її збереглась із гетьманських часів, коли перед гетьманами проходили козачі кінні і піші полки. Ось уже поминули старовинну церкву, а через короткий час зупинились і коло другої.

За церквою виднілись хрести кладовища; деякі з них ще стояли струнко, але найбільше було похилених у різних напрямках. Наблизившись до них, я почав читати написи на хрестах — останні відомості про цих, що відійшли по той бік.

Ще декілька кроків і переді мною два дубові хрести. На обох викарбовано написи. На першому: „Спи спокійно, Дружина.

На другому хресті: „Доні-скошеній квітці. Мама".

Який глибоко гострий і трагічний біль і з розпачливим криком матері і дружини українки!

Вражений її надзвичайною тугою, після раптового притиску мовчання схвильовано питаю приятеля, що він знає про цю трагедію. Виявилось, що він уже в той час учителював у Чигирині і сам був свідком цієї трагедії.

Він розповів, як у 1920 році по наказу Леніна на Україні, Кубані і Північному Кавказі були установлені місяці червоного терору. В тому році до міст, містечок і на села та хутори раптом наскакували загони ВЧК (Всеросійської Надзвичайної Комісії), вони зганяли на загальні збори чоловіків, а при цьому й жінок. Там же на зборах за доносами місцевих комуністичних агентів заарештовували запідозрених ними політично ненадійних для комуністів людей.

Дотримуючись Ленінового принципу, що „мертві революції не шкодять", виносили жорстокі вироки. Тоді ж під час такого наскоку загону ВЧК на Чигирин було розстріляно гурт національно-свідомих українців, а в тому числі мужа і доньку вчительку з чигиринської школи. Він був свідомим українцем і в розмовах відверто підтримував Українську Народну Республіку.

Підозрілих викликали із зігнаної на площу коло церкви громади і оточили чекістами. Провели документальну перевірку прізвищ заарештованих осіб і звірили зі списком прізвищ, поданих командирові загону доносщиками.

Незабаром оголошено вирок: всіх засуджених до розстрілу. Десятирічній донечці нашого вчителя вдалось продратись поміж чекістами до батька. Вона схватилась за нього так, що її не могли відірвати від нього.

Чекістський загін був у поспіху. Пролунала команда: „Плі!" Люто затріщали постріли, і всі засуджені впали на землю. Зігнані на площу люди миттю розбіглись. Побіг і мій приятель.

Він ще деякий час здалеку чув, як дострілювали поранених. Очевидці казали, що і донечка вчителя намагалась піднятись, поки її не добила додаткова куля.

Розстріл національно-свідомих українців був переведений наспіх, бо вже вечоріло, а загони ВЧК на ніч у місцях розстрілів не затримувались. Забитих лишили на місці розстрілу напризволяще.

„На потєху собакам!" — сказав з нахабним сарказмом командир загону, сідаючи на коня.

Пізніше вечером, як уже стемніло, на площі коло церкви заголосили старі і малі, забираючи забитих. Схоронили забитих за українську волю там, де хто міг.

Таким сумним спогадом мого приятеля закінчився мій перший і останній день у столиці Гетьманської України — Чигирині.

(Закінчення на стор. 3)

СОЮЗОВЦІ! ЖИТТЬОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА МАЛУ СУМУ НЕ Є ЖАДНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ. ПЕРЕВІРТЕ НЕГАЙНО ВИСОТУ СВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДНЕСІТЬ ЙОГО ДО ТАКОЇ СУМИ, ЯКА ВІДПОВІДАЛА Б ПОТРЕБАМ ВАШОЇ РОДИНИ. ЧИМ БІЛЬША РОДИНА, ТИМ БІЛЬШЕ ТРЕБА МАТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ МОЖНА ЗАБЕЗПЕЧИТИСЬ НА НЕОБМЕЖЕНУ СУМУ 50,000, 100,000, 200,000 І БІЛЬШЕ ДОЛ. РАДИМО ВАМ ЩЕ СЬОГОДНІ ПЕРЕВІРИТИ ВИСОТУ ВАШОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

З діяльности українців у Бразилії

У суботу, 20-го квітня ц. р. ,в Куритибі, в будинку Хліборобсько-Освітнього Союзу і Українського Бразилійського Клюбу в Куритибі, відбулися загальні збори української молодечої організації КЛЕМ. Збори відкрив уступаючий голова Павло Ліщинський. Президію зборів обрано у такому складі: предсідник — Богдан Бундза, перший секретар — Корнелій Шмулик, другий — Марсело Мартінь. Протокол минулорічних зборів прочитала Марсія Клемчук. Звітування почав К. Шмулик, іншими звітодавцями були Ігор Баран, спортовий відділ, Марсія Клемчук, секретар, Марсело Мартінь, скарбник, Христина Мартинюк, розривковий відділ. Всі присутні на зборах були однозгідні в тому, що уступаюча управа добре виконала своє завдання.

Вибрано управу КЛЕМу на діловий 1985 рік у такому складі: почесний голова — Ольга Горачук, голова — Корнелій Шмулик, заступники — Іван Ковалюк і Ігор Баран; секретарі — Мірна Волошин і Йосифат Зазуля; скарбники — Василь Ковалюк й Аня Навроцька; культурна референтура — Петро Білоцінський, Катя Баран, Іван Кіндра, Юлія Кіндра, Єлизей Ферентз, Євгена Бербець і Дозія Пелех; розривковий відділ Павло Сандога, Кондрат Мартинюк, Ірена Жук, Елизавета Мацюра, Луіз Демчук, Анна Шмулик і Методій Стоцький; спортовий відділ — Павло Ліщинський, Жерсон Костин, Сергій Мацюра Методій Стоцький і Євген Шмулик; контрольна комісія — Антонія Сисак, Василь Чмир і Олександер Равлик.

Виставка українських писанок

Асоціяція української писанки в Парані й Український Бразилійський Клюб влаштовували від 3-го квітня мистецьку виставку українських писанок. Чудовими експонатами пригадали глядачам красу й багатство українського народу. Виставка ... містилась в одній кімнаті, були дуже гарні писанки з різних областей України. Виставка була багата і різноманітна, але на найбільшу увагу звертали на себи писанки з буковинським взором. Українські писанки горять красою взорів й кольорів, коли вони так по-мистецьки виконані, кожен з них є відміний й робить захоплююче враження не лише на українських, але й чужих глядачів. Членкам Асоціяції Української Писанки й управі УБК належиться признання за таку успішну й корисну для української справи імпрезу.

Велидень-це одне з релігійних свят, яке закорінилось в українському народові в давніх-прадавніх часів. Одним з особливих виявів його — це традиційне писання крашанок. Українська Жіноча Організація при ХОСі й УБК, щоб плекати та поширювати українські звичаї, зорганізувала від квітня ц. р. показ писання писанок, що вже увійшло в традицію праці У.Ж.О., з мистецьким хистом. Управа Жіночої Організації звернулась з проханням до членки Анни Хома-Худзій та Ірини Хоми дати показову лекцію писання писанок. А. Хома-Худзій відома на терені Куритиби як знавець цієї ділянки нашого мистецтва. Збірка розписанних нею писанок красується у жіночому Музеї при ХОСі й УБК. Які терпеливі українські жіночі руки, яка грайливо-барвиста фантазія, що скромне яєчка перетворює у чарівний символ українського Великодня. Розпочався курс писанок, курсанти працювали з великим зацікавленням і запалом, треба відмітити числену участь у курсі жінок середнього віку, молоді та дітей.

Корнелій Шмулик

Нова професіоналістка

Ще один прибуток в ряди наших молодих професіоналістів — Лідія Олександра Чапельська закінчила студії в Огайському медичному коледжі в Толідо і отримала диплом доктора медицини.

Донька Ореста і Любомира, мешканців Енн Арбору, Миш.,Ліда закінчила середню школу в Енн Арборі, а потім клітинну біологію на Мишиґенському університеті в Енн Арборі.

Починає свою спеціялізацію в педіятрії в дитячому шпиталі в Екроні, Огайо.

Д-р Л. Чапельська.

Про гарвардський...

(Закінчення зі стор. 2)

вого об'єктивізму, щоб раз на все дати належну відсіч захланному й неперебірчивому в методах узурпаторові, який привласнює собі нахабно ту добу нашої історії.Бо опублікована недавно праця про генезу Київської Руси є дуже контроверсійна в методологічному й мериторичному аспектах. На підставі досекулярної й секулярної творчости треба опрацювати історію розвитку релігійно-церковної думки русько-української людини (також при співпраці церковних і світських чинників)на фоні впливів зі сторони Оріенту й Окциденту при узгляднeнні доби Реформації й Контр-реформації. А паралельно з тим світоглядову еволюцію суспільно-політичної думки від територіяльно-етнографічного патріотизму до модерного, ідеологічного кристалізовання націоналізму й типу українця-державника. Вплив нашої науки на розвиток русько-української духовости й національного виховання та свідомости, а з тим і політично-державницької зрілости - це також тема, яка жде на своїх дослідників.

Отже треба вибрати з досекулярної й секулярної творчости найважніші твори й проблеми, бо всього за три роки не можна опрацювати. При тому треба співпрацювати з нашими науковими установами та при можливій координації Наукової Ради при СКВУ. Бо згаданий проєкт повинен бути зреалізований спільним зусиллям цілого нашого вільного наукового світу. Український Гарвард як формально неукраїнська установа повинен більше пов'язуватися з українським світом у даній справі, а в тому й з мюнхенським комітетом при УВУ для відзначення 1000-ліття. Це наші думки, диктовані бажанням успіхів на тому полі.

Олександер Домбровський

Українське Історичне Товариство

Відбулося...

(Закінчення зі стор. 1)

нелл, яку вона передала через Уляну Дячук, щоб створити окрему комісію для вдержання контакту з американськими федеральними і стейтовими чинниками.

Засідання також прийняло пропозицію, щоб створити маніфестаційну комісію для організації маніфестації у Вашінгтоні. Засідання просило присутніх членів Ділового комітету з Вашінгтону — мгра Андрія Білика, інж. Юрія Повстенка, інж. Степана Процика, і д-ра Богдана Футея, щоб вони обговорили цю справу між собою та з іншими особами з Вашінгтону і представили свій проєкт Діловому комітетові.

Засідання відбулося в дуже діловій і конструктивній атмосфері.

Слід додати, що всі проєкти і пропозиції винесені на обох засіданнях комітету — плян праці, правильник, остаточна назва комітету, створення двох додаткових комісій та інші справи ввійшли у програму пленарного засідання, яке відбудеться у суботу, 17-го серпня ц.р., в будинку УНС у Джерзі Сити. Секретаріят вислав листа і копії проєктів до всіх членів комітету і до всіх крайових організацій з проханням щоб останні назначили по одному делегатові до Президії і вислали їх на це засідання.

Естонські...

(Закінчення зі стор. 1)

дав їм з'їсти і відпочити і на авті довіз до прикордонного шведського міста Гапаранда, сказавши на прощання: „Тут ви в безпеці і вільні".

Фінляндія уклала двосторонню угоду з Совєтським Союзом, згідно з якою обидві сторони зобов'язалися видавати один одному тих, хто нелеґально перейде кордон.

Із Гапаранди втікачі добралися до Стокгольму і звернулися до шведських властей з проханням надати їм політичний притулок.

„Яка величезна різниця між західньою країною і Совєтським Союзом, — сказав один з втікачів репортерам. — Які доброзичливі люди, як вони стараються допомогти, чим можуть. Ніхто за вами не шпигує".

Поліція інформує, що втікачі з Естонії живуть покищо в одному з міст центральної Швеції, чекаючи на вирішення своєї долі. Шведські власті переважно надають політичний притулок втікачам з країн совєтського бльоку.

Крах...

(Закінчення зі стор. 2)

бурі. „Залізна завіса" більше не існує. На комсомольських зборах замість патріотичних пісень чути мелодії „бітлс". Уже ніхто не плює на „стиляг". Молодь перестала вірити, що Захід хоче напасти на СССР. Партія була змушена сказати дещо правди про Захід. Першою не повірила партійній пропаґанді молодь України. Батьки також розчарувалися в комунізмі, але не мають відваги признатися дітям. Молодь опановує цинізм. Дехто втікає у світ релігій, або мистецтва. Молоді люди відмовляються мати дітей. „Не хочу дати партії ще двох рабів". Молодь хоче добре жити, що приводить до порушення законів. Молодь не хоче принести себе в жертву „світлій будуччині". Хоче добре жити вже тепер. Недовір'я до молоді і взагалі до молодших веде до курйозів. Генеральні секретарі ЦК КПСС геть старі люди. Молодшим не вірять.

У 1927 році існував погляд, згідно з яким „якщо абстрагувати від міжнародних обставин, то соціялізм можна побудувати в одному СССР без світової революції. І якщо не буде зовнішньої інтервенції". (XV конференція ВКП (б). Стенографічний відчит. М. Л. 1927, стор. 441-442 і 585-587).

Такий погляд передбачав, що російська робітнича кляса, об'єднавшись з передовим селянством, (якщо бідне, то „передове", хоч практично затуркане) почне поволі рухатись до соціялізму. Замість того в рік „великого перелому" „повільний рух" замінено „революцією зверху". Знищено мільйони „куркулів", що привело до примусової колективізації і штучного голоду. В основу рішення всіх проблем покладено волеве рішення з могутнім ентузіязмом. „Нема таких фортець, які не здобудуть комуністи". (І. Сталін, Твори, т. 11).

Андропов і Черненко таким гаслам уже не вірили. Фортеця капіталізму все ще стоїть і завалитись не виявляє наміру. Є одна правда в розважаннях про кризу комуністичної ідеології в СССР. З кризою чи без кризи Совєтський Союз залишається смертетльним ворогом капіталізму і цілої західньої цивілізації. Очевидно є різниці в розумінні комунізму в різних комуністичних країнах, але й є занепокоюючі подібності. За китайської культурної революції китайські музичні критики заатакували Бетговена (1770-1827) за те, що він свій талант продав Волл Стріт.

З бігом часу змінився характер загрози Совєтського Союзу. Зараз після жовтневої революції Совєтський Союз був мілітарно дуже слабий, але ідеологія мала притягальну силу. Тому з боку Совєтського Союзу була ідеологічна загроза. Після Другої світової війни Совєтський Союз став загрозою мілітарною, а не ідеологічною. Одначе і при такому стані воєнні переваги Совєтського Союзу Захід відмовляється тремтіти від страху, що дивує старців з ЦК КПСС. Старцям з ЦК КПСС зганяє і так поганий сон з очей страх перед потенційно могутнім „трикутником ЗСА — Японія — Китай". До того европейські сателітні країни, хоч тримаються накиненої ідеології і льояльности, мають немалі клопоти внутрішнього характеру. Тому старці з ЦК КПСС не знають що робити і погрожують.

Хрест...

(Закінчення зі стор. 2)

казу Фрайтаґа повинен знати шеф штабу Дивізії майор Гайке. Провід дивізійників повинен цю справу вияснити, поки Гайке ще в живих.

Зайвим скреготом у спогадах є епізод конфронтації між проф. Володимиром Кубійовичем і дивізійниками в приміщенні Українського Центрального Комітету в Кракові. Про такі дрібні справи покищо рано писати...

Книжка спогадів о. І. Нагаєвського починається „Словом з нагоди річниці створення Дивізії 'Галичина' Патріярха Йосифа I (квітень 1983), в якому Патріярх мотивує моральне право й обов'язок українського народу стати на оборону загроженої ворогом батьківщини. У „Слові від автора" о. Нагаєвський стверджує, що „визвольна боротьба християнського народу є священною війною за здійснення справедливого Божого ладу на землі".

В цілому книжка має 21 розділ, кожний із кількома підрозділами, в яких подані фактичні дані й описані спостереження, міркування, переживання, події геройського шляху, пройденого вояками Дивізії від хвилини її вишколу до переходу в цивільне життя. Цю мозаїку героїзму закриває розділ „Заключні думки" — осудження Патріярхом Йосифом І московського большевизму під час „Трибуналу Сахарова" в листопаді 1977 року в Римі. Принципи, які Патріярх з'ясував у своєму виступі, що „Бог і Україна присвічували весь час дивізійникам", були цими ідейними спонуками, які довели до створення Дивізії.

Книжка прикрашена світлиною-портретом автора.

Свою книжку о. Нагаєвський писав із думкою, щоб „цей спомин учасника і свідка подвигів дивізійників був скромним даром Поляглим і живим".

У зв'язку з нагінкою проти Дивізії, книжка о. Нагаєвського заслуговує на увагу громадянства й повинна знайти масового читача.

Книжку можна набути: Ukrainian Book Co., 91 Armadale Ave, Toronto, Ont. M6S 3W9, Canada. Ціна з посилкою 10 дол.

Старшим в нагороду, молодшим в заохоту

У біжучих „Вістях" компанії Вестерв Юніон появилося повідомлення про успіх одного з наших професіоналістів, інж. Романа Запутовича, від років працівника цієї фірми. Вестерв Юніон стало висилають інж. Р. Запутовича в різні країни світу, включно зі Совєтським Союзом і Китаєм, переводити різні технічні і адміністраційні завдання.

Недавно Державний департамент призначив його головою американської групи для дослідів над стандартизацією технічної термінології (словаря) в англійській, французькій і еспанській мовах для вжитку міжнародної телекомунікаційної спілки у її головній кватирі в Женеві, Швайцарія.

Р.Запутовича призначено теж американським делеґатом на Світову адміністраційну радіову конференцію, що відбуватиметься цього літа рівнож в Женеві. Конференція обговорюватиме розподіл позицій в орбіті, для комунікаційних сателітів.

Інж.Р. Запутович займає у Вестерн Юніон становище директора Розвитку комунікаційних систем, наскрізь модерної технічної ділянки.

Українській громаді треба направду радіти з кожного успіху її професійного члена.

Н.Н.

День...

(Закінчення зі стор. 2)

Надходив вечір. Молодий селянин почав підганяти батогом коня, везучи мене до пароплавної пристані на Дніпрі. В дорозі він тихо співав про козацьку долю. А в моїй голові настирливо заглиблювались думки як про минулі століття, так і недавні десятиліття большевицького терору на Україні. Москва постійно душить і нищить український народ, українську людину.

Для минулих російських царських і сучасних російських комуністичних поневолювачів України українська національна свідомість була і є великим злочином, за який присуджувались і тепер присуджуються довголітні заслання та смертна кара.

Як жаль, що ще й досі нема загальнообов'язкових законів права на волю народам, на волю людині! Коли будуть всюди визнаватись і послідовно дотримуватись справжні світові закони на вільне національне життя? В XXI столітті? ... у XXII? чи аж у XXIII?

Люди XX століття ще не спромоглись досягти такого гуманітарного успіху. Гуманізм XX століття занадто поверховий. Напевно майбутні століття будуть мати значно більші успіхи гуманізму! Бо до того часу уже буде повністю розкрито антилюдяність комунізму перед очима людства світу, а демократія, досягаючи ще вищої зрілости, буде розширюватися по всьому світі.

*
* *

Приїхали до пристані. Води широкого Дніпра лагідно плескають понад берегом. Дніпро, як видно, так само мало змінився і його води, напевно, подібно плескались у берегах і в часи Богдана Хмельницького та Петра Дорошенка.

*
* *

Проминуло декілька десятиліть після моїх відвідин Чигирина. Може тепер уже і та церква разом з хрестами, на яких був викарбуваний протест українки, знесені з лиця української землі. Та цей давній безмежно глибокий національний біль, пронизаний тугою за національною волею, залишився назавжди в моєму серці. Пам'ять серця найміцніша серед всіх інших видів людської пам'яті. Вона навіть не вмирає зі смертю людини, а продовжує безконечно жити в інших рідних її серцях.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Камаль Гассан Алі заохочує усі арабські країни взяти участь в конференції в Марокко наступного тижня, щоб узгіднити становище арабського світу до багатьох міжнародних і економічних проблем і випрацювати орнозгідний плян розв'язки палестинського питання.

РОБЕРТ Л. ВЕСКО, АМЕРИКАНСЬКИЙ фінансист, перебуває в Гавані, Куба, заявив тамошній диктатор Фідель Кастро під час зустрічі з кореспондентами. Він однак заперечив інформації, що кубинська поліція держить Веска під домашнім арештом. „Він прибув до нашої країни шукаючи медичної опіки і спокою і тому немає причини тримати його під наглядом", — заявив Кстро.

НА ПІДСТАВІ ПЕРЕВЕДЕНОГО „Ню Йорк Таймсом" і Сі-Бі-Ес Ньюз опиту, в узгідненні з таким же опитом в Токіо, З'єднані Стейти Америки і Японія вважають свої країни заприязненими державами, хоч спогади з Другої світової війни, особливо скинення двох атомових бомб на японські міста Гірошіму і Нагасакі все ще дуже живі у пам'яті японців старшого і середнього поколінь.

В ДЖАКАРТІ, ІНДОНЕЗІЯ, підготовляється суд над дисидентами, яких уряд обвинувачує у підривній діяльності. Серед обвинувачених є колишній прем'єр-міністер, два міністри, чотири високі старшини армії і два лідери молодечих організацій.

МОСКВА ПОГОДИЛАСЯ на міжнародну контролю двох своїх нуклеарних реакторів, — повідомили кореспондентів дипломати на віденській конференції. Досі усі совєтські нуклеарні інсталяції і місця випробування атомових бомб і ракет вважалися герметично замкненими зонами і були заборонені для відвідин не тільки закордонних відвідувачів, але також для пересічних громадян СССР. Погодженість Москви на оглядини реакторів, головно тих, які працюють для цивільних цілей, на Заході вважають кроком вперед для підписання договору про контролю нуклеарних інсталяцій на Заході і на Сході.

ЗАПИСНИК „СВОБОДИ"

Редакції щоденника „Свобода" і „Українського Тижневика" повідомляють своїх читачів, що можна диктувати оголошення, наглі посмертні згадки і термінові вістки, телефонуючи на число (201)434-7022 протягом 24 годин на добу.

АНТИКОМУНІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ в Анголі **УНІТА**, яка веде збройну боротьбу проти власного комуністичного уряду насадженого штиками совєтських „дорадників" і кубинських наємників, які все ще у великому числі перебувають в Анголі, розгорнула широку офензивну кампанію проти урядового війська і кубинців. У бою, який відбувся 80 миль від столиці Анголі, урядові війська втратили 71 забитими і 204 пораненими, а кубинці два військові гелікоптери і 16 своїх вояків. Дуже непевно почуваються тепер в Анголі також совєтські громадяни, на яких повстанці полюють ночами і вбивають без суду, знаючи, що це їхній уряд є спричинником нещастя анголського народу.

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ повідомляють з ізраїльської місцевости Міцбе Єріхо, на західньому березі ріки Йордан, окупованому ізраїльцями, що там у спеціяльному таборі переходять піввійськовий вишкіл понад 60 молодих юнаків і юначок під безпосередньою зверхністю Меіра Кагане, який 14 років тому виїхав із ЗСА до Ізраїля і був обраний там членом парляменту. „Ми навчаємо їх бути добрими жидівськими хлопцями", — заявив один з інструкторів в цьому таборі журналістам. Один з юнаків заявив, що вони вишколюються також у стрілянні, але інструктор заперечив цю заяву. Урядові речники в Єрусалимі заявили, що їм нічого не відомо про існування таких таборів.

Прогульки до „Катедри сосон"

Отець шамб. С. Чомко з групою учасниць прогульки до „Катедри сосон" з таблицею про український Голокост.

Чудового літнього ранку 7-го липня ц.р. вибралися союзянки 93-го Відділу СУА зі своїми приятелями автобусом з Гартфорду до Інтернаціонального храму „Катедра сосон" („Cathedral of the Pines") в стейті Ню Гемпшир. Настрій подорожніх був так само прекрасний, як і погожий липневий день. Нова Англія, славна зі своєї зелені, чистоти та своєрідних на біло мальованих церков з високими вежами, притягала нашу увагу своєю привабливістю. В сусіднім стейті Масачусетс ми зупинились на сніданок, а через те, що мали багато часу до нашої Служби Божої, всі подорожні виявили бажання зупинитися на пікнік у стейтовому парку Манаднок, недалеко від місцевости Ріндж — мети нашої подорожі.

При в'їзді до парку привітав нас „Ренджер" та побажав цікаво і весело перевести час нашого побуту. Ми розташувалися в гарній частині серед соснових дерев парку, де були пікнікові столи та інші вигоди. Час минав швидко при смачній перекусці, привезеній з дому, сміху, жартів, розмов та посень.

Луцелія Руссель, помічниця директора Інтернаціонального храму, привітала нашу групу та запросила послухати доповідь про історію храму, з чого ми радо скористали.

Історія заснування „Храму сосон" є історією родинної любови та національної гордости родини Слоан, яка в 1938 році купила велику фарму в околиці Рінж, Ню Гемпшир, з чудовими краєвидами гірських пасм трьох стейтів. Цю землю вони розділили поміж чотирьох синів. Один з них, Сандерсон Слоан, вибрав собі місце, де тепер знаходиться цей храм. Родина Слоан давно мріяла побудувати каплицю в цій околиці; син Сандерсон просив батьків зачекати з будовою, аж він повернеться з війська, в якому служив, як лейтенант летунства. В лютому 1945 року він загинув на війні з Німеччиною. В пам'ять їх сина батьки вирішили збудувати не лише родинну каплицю, але каплицю-національний храм для всіх, що загинули у війні.

„Катедра сосон" лежить 1400 футів над рівнем моря в південнозахідньому куточку стейту Ню Гемпшир з чудовим краєвидом на вісім гірських пасм: зелені гори Вермонту, великі і малі гори Монаднок, Гар, Керсадж. Слово „Катедра" зовсім не відповідає нашій уяві великої споруди з високими вежами. Ця „Катедра" — ліс високих сосон, що своїми верхами закривають небо, а стовбури нагадують стіни дерев'яних готичних храмів. Перше, що кидається в очі, це „Memorial Bell Tower", яка була споруджена в честь американських жінок, що віддали своє життя під час воєн. Великі чотири бронзові плати, виконані славними мистцями Норманом Роквеллом і його сином Петром, прикрашують стіни цієї вежі, що зображають ролю жінок у боротьбі й розвитку Америки. Всередині вежі є бронзова статуя „Дерево життя", яка символізує жінку як матір всіх людей.

Головний престіл має назву „Вівтар всіх націй", бо в ньому є вмуровані камені зі всіх 50 стейтів Америки, чотирьох територій та президентів Трумана, Айзенговера, Кеннеді, Джансона, Ніксона і Форда. Тут відбуваються відправи різних віровизнань людей з цілого світу за попередніми домовленнями. Інші цікаві об'єкти є „Mothers Chapel", „Garden of Remembrance", „St. Francis Chapel", „Ten Commandments", місце, де відбуваються весільні церемонії, музей, квітники та доріжки навколо цих споруд оточені високими соснами.

„Hilltop House" — це комбінація каплиці і музею. У випадку поганої погоди тут відбуваються відправи та церемонії. Це є місце меморіяльних дарунків. Зі стелі звисають прапори всіх 50-ти стейтів та багатьох країн світу. І ось тут у цьому будинку буде висіти таблиця, яку 93-ий Відділ СУА з Гартфорду подарував у пам'ять про сім мільйонів українців, що загинули під час штучного голоду в Україні у 1932-33 роках.

Цю таблицю вирізьбив сл.п. Іван Кукіль, покійний муж нашої членкині Ярослави Кукіль, яка уфундувала бронзову плиту з написом: „In memory of the 7 millions Ukrainians who died in a forced famine by the Soviets in 1932-33".

Ще перед заплянованою годиною нашої Служби Божої люди зібралися перед Вівтарем націй, де о. шамб. С. Чомко поблагословив таблицю, яку було передано на руки п-і Руссель до музею. Під час Служби Божої співав хор церкви св. Михаїла з Гартфорду під дириґентурою Олександра Пришляка. У своїй промові о. шамб. С. Чомко дуже влучно підкреслив наші завдання в справі піднесення українського Голокосту на висоту всесвітньої опінії, не лише з причини нашого особистого болю, але щоб уможливити світовий мир. Ми мусимо домагатися висвітлення страхіть Голокосту, домагалася, щоб Москва призналася до народовбивства. В обширній промові англійською мовою о. шамб. Чомко надзвичайно яскраво описав нашу історію та визвольну боротьбу. Особливу увагу він звернув на методи примусової колективізації та причини штучно створеного голоду. Покликаючись на слова письменника Роберта Конквеста, він сказав, що число 7 мільйонів жертв є далеко менше від правдивого числа померлих під час українського Голокосту, яке мало б бути 10-14 мільйонів.

Після Служби Божої п-і Руссель подякувала за наш дарунок для музею та за відвідини. Голова 93-го Відділу СУА Мирослава Солук подякувала директорші Інтернаціонального храму, о. шамб. Чомкові, хористам, дириґентові та Славі Кукіль.

З почуттям виконання доброго діла верталась ми додому.

І ще в одному місці паломництва багатьох людей і народів буде відомо про нас, українців, і про тих, хто віддав своє життя лише тому, що він ним був.

Анна Крамар

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!